

Tekopy tee ojehechakuaa'ýva

Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura

Patrimonio Cultural Inmaterial

Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva ñangareko ñemoañeterã

Paris, 17 October 2003

Tetã Joajupavẽ Aty, Tekombo'e, Kuaaty ha Teko rehegua Jotopa guasu, a guive UNESCO, ijaty 32hápe oikóva Paris ára mokõipa porundy jasyporundype 2003pe...

...**Ohechávo** umi tembipuru tetãnguéra omoíva oñeñangareko haĝua yvyporakuéra derécho rehe ha umíva apytépe upe Mayma Yvypóra Derécho rehegua kuaaukapy 1948guare, Tetãnguéra ñoñe'ẽ me'ẽ Derécho mba'e jerereko, teko oñondivegua ha teko tee rehegua 1966guare ha Tetãnguéra ñoñe'ẽ me'ẽ Derécho teko tavaygua ha polítiko 1966guare,

Ohechápype tuichaiterei mba'eha Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva, ha'e rupi tekoeta moañeteha ha ñakãrapu'ã porã jeroviaha, he'í porãháicha UNESCO upe ñe'ẽ tekotevẽha oñeñangareko teko jepokuaa ha tavaygua mba'éva rehe

ha ombopyahu tekopy tee hete'ỹva ha péicha omohypy'ũve tekoeta ha yvypóra apytu'ũ roky,

Ojesarekóvo UNESCO rembiapo guasute opyahávo tembipurupy oñeñangareko haĝua tekopy mba'etee rehe ha umíva apytépe upe hete'ỹva Kuatia ñe'ẽ Oñeñangareko haĝua Yvy, arasy ha tekopy mba'e tee rehe 1972guare,

Ojesarekóvo avei ndojeguerekói gueteriha tembipurupy tetãnguéra omoíva ojupe oipysyrõ haĝua tavaygua rekopy tee hete'ỹva,

Ohechápype iporãtaha oñemyatyrõ ha oñemoimba ñe'ẽ me'ẽ, tembiapoukapy ha tetãnguéra ñe'ẽ oímava voi oñe'eva tavaygua rekopy tee ha ñande arasy tee rehegua apoukapy pyahu rupi oñe'eva tavaygua rekopy tee rehe,

Ohechápype tekotevẽha oñemombayvévo tapichakuérape ha ipyahúva raëvete, mba'éichapa tuicha mba'eha tavaygua rekopy tee hete'ỹva ha oñeñangarekova'erãha hese,

Ohechápype tetãnguéra oñondivepa oñopytyvõva'erãha, Estado-kuéra oíva ko ñe'ẽ me'ẽ me ndive oipysyrõ haĝua tavaygua rekopy tee hete'ỹva, oñomoívo hikuái oñepytyvõ haĝuaicha,

Imandu'ávo UNESCO apopyrãita orekóva umi tavaygua rekopy tee hete'ỹva rehegua ha umíva apytépe yvypóra oihaguéiha rembiapo tee hechapyráva ñe'ẽ ha hete'ỹva Jegueroayvu,

Ohachávo tuichaiterei mba'eha teko hete'ỹva oporomoaguívo, oporombojuasávo ha oporomoñontedévo yvyporakuérape,

Omoneí ko ñe'ẽpeteí ára papokõi jãpypa 2003pe ko Convención.

1989pe, avei oje'eháicha upe UNESCO ñe'ẽ Kuaaukapy Tekoeta rehe 2001pe ha upe Ñe'ẽ Kuaaukapy Estambul 2002peguare, oñemoneíva Ministros de Cultura aty mbohapyhápe,

Ohechápype ojoaju mbareteha ojuehe Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva, patrimonio cultural material ha ñande arasy tee,

Ohechakuaávo yvóra joaju guasu ha tekoñemoirũ iñambuéva ombohape ñomongeta pyahu tavakuéra apytépe katu avei ijeheve ogueru heta mba'e naiporãmbáiva, jecha'e'ỹ, teko ñembya'í rape, teko ñemokañy, ha avei Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva ñembyai noírígui pytyvõ oñeñangareko haĝua hese,

Hesakã porã chupe ko yvóra tuichakuépe ojepy'apyha ha maymave oñangarekoseha yvypóra oihaguéicha rekopy tee hete'ỹva rehe,

Ohechakuaávo komunida, ypykuéra, upéicha avei ambue aty ha tapicha peteíteĩ ojapoha oipysyrõ, oñangareko

Ta'ãnga © UNESCO/F. Brugman

[Tan-Tan Museo, Marruecos](#)

[Zafimaniry-kuéra rembiapo yvyra rehe, Madagascar](#)

El Güegüense, Nicaragua

I. KUAUKAPYRÄ

Akytã 1: Mba'eräpa ko Convención

Ko Convención ohupytyse ä mba'e:

- (a) toñepysyrö teko tee hete'yva;
- (b) toñemomba'e komunida, aty téra tapicha reko tee hete'yva;
- (c) tojekuaauka tekoha, tetã ryepýpe ha ambue tetã rupi tuicha mba'eha teko tee hete'yva ha toñomomba'e;
- (d) toñopytyvö ha toñomoirü tetanguéra.

Akytã 2: He'iséva

Ko Convención-pe he'iséva,

1. Tekopy tee ojehechakuaa'yva ningo opa mba'eporu, jeguerovia, ñe'ë, arandu, mba'e'apokuaa -upéichante avei tembiporu, mba'e, tenda oñemboguatahápe teko hamba'e-komunida, aty téra peteítei tapicha ojapyhýva patrimonio cultural imba'évaramo. Kóva ojeguerohasa sy ha túvagui membýpe ha chuguikuéra iñemoñarépe, oñembopyahu py'ýi komunidápe ha avei atyhápe oñemohendávo ijerére, hekohápe, hembiasáre ha ome'évo chupe imba'e tee, péicha oñepytyvö tekoetápe ha yvypóra apytu'ú roky. Kóva ko Convención-pe ojehecha pe tavaygua rekopy tee hete'yva aňónte toñemoi porã ambue tembipurupy

TTava'i Boysun reko renda, Uzbekistan

Ta'anga © UNESCO

orekóva tetanguére yvypóra derécho rehegua ha tembiapoukapyrã oíva oñemomba'epotávo komunida, aty, tapicha peteítei ha ñakãrapu'ã porã.

2. "Tekopy tee ojehechakuaa'yva", oje'ehaguéicha yvateve, ojekuaauka téra oñeñanduka porãve ä mba'épe:
  - (a) Jepokuaa yma, ñe'ë ayvu, ha umíva apytépe ñe'ë jeporu Tekopy tee ojehechakuaa'yva ojeroauyvu ha ojekuaaukávo;
  - (b) artes ha espectáculo;
  - (c) tavaygua mba'epouru, jerovia ha jerovy'a;
  - (d) Arandu ha mba'eporu tekoha ha arpy rehegua;
  - (e) ymaguare mba'e'apokuaa.
3. "Ñangareko" he'ise oñembohape opa mba'e pe Tekopy tee ojehechakuaa'yva ojeroikovévo, umíva apytépe oí tojekuaa, toñembokuatia, tojehapykuereka, toñeñongatu, toñeñangareko, toñepysyrö, toñemongakuaa, toñemomba'e, toñemobhasa – tekombo'e rupive ha tojeroikove upe teko opa herekopýpe.
4. "Estado-kuéra" oñe'ehína umi Estado ojepopyva ko Convención rupi ha ijapytepekuéra kóva oñemoañeteva'erã.
5. Ko Convención oñemoañetéta oojepurúta tekotevêháicha umi yvypiso oje'éva akytã'i 33pe oikéva guíve ipype, oñembohekóvo he'icháicha upépe. Upéicharö upe ñe'ë "Estado-kuéra" oñe'ë avei umi yvypiso rehe.

Akytã 3: Joaju ambue tembipurupy tetanguéra omoíva rehe

Oje'éva guíve ko Convención-pe ndaikatúi ojeporúvo ä mba'erã:

- (a) omoambue téra omochi'i haġua oimeraë patrimonio mundial ñangareko oikéva pe Convención para la Protección del Patrimonio Mundial, Cultural y Natural 1972guare kuápe ojoajúva oimehaichagua Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehe; térakatu ;

(b) Ombyai haġua derécho ha tembiaporã orekóva Estado-kuéra omoímava ojupe ambue tembipurupy rupive oñe'ëva umi apytu'ú roky jára rehe ha avei umi tekove rapo ha tekoha jepuru rehegua.

II. CONVENCION ÑEMOHENDA

Akytã 4: Estado-kuéra amandaje guasu

1. Opyta Estado-kuéra Amandaje Guasu, águive "Amandaje Guasu", aty vusu iñe'ë pokatúva ko Convención kuápe.
2. Amandaje Guasu ijatýta jepivérö káda moköi ro'yho. Ikatu avei ambue árape upéicha tekotevêramo térakatu ojejuréramo Tekuaitára Komite Tekopy tee ojehechakuaa'yva ñanagarekorã, térakatu Estado-kuéra hetakuégui 1/3 ojeruráramo.
3. Amandaje Guasu omoneíva'erã kuation hekorã.

Akytã 5: Tekuatára komite Tekopy tee ojehechakuaa'yva ñangarekorã

1. UNESCOpe opyta Tekuaitára Komite Tekopy tee ojehechakuaa'yva Ñangarekorã, tenonderãve oje'áva "komite". Ipype oíta 18 Estados oiporavótava ha'ekuéra voi ijatývo Amandaje Guasúpe oñepyryvo omba'apo ko Convención he'iháicha Akytã 34pe.
2. Komitepe oíta 24 tetã umi Estado-kuéra ohupytyvo 50 omoneíva ko Convención.

Akytã 6: Komitepegua tetã jeporavo ha hembaporã

1. Komitepegua Estado-kuéra ojeporavova'erã ojejesarekóvo yvypiso ha jopuru reko joja ári.
2. Estado-kuéra oíva ko Convención-pe, ijatýva Amandaje Guasúpe, oiporavo Komite omba'apo hagua irundy ro'y pukukue.
3. Upéicharöjepe, umi Estado oíva Komitepe ojeporavóva aty

tenondeguápe, oñemboja'óta mbytépe oho haguã hese moköi ro'y peve. Umíva ojeporavóta sorteo rupive.

4. Káda moköi ro'y Amandaje Guasu ombopyahúta umi Estado ipypegua la mitãd.
5. Amadaje Guasu oiporavóta avei Estado oíva komitépeguágui oikotevêva omoímba haguã hendarãme.
6. Estado oíva Komitepe ndaikatúi ojeporavóvo moköijey ojoapykuéri.
7. Estado-kuéra oíva Komitepe he'iva'erã mávapa omba'apóta hérape, tapicha arandu oikuaa pypukúva Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehegua.

Akytã 7: Komite rembiapo

Oivétaramo jepe ambue tembiapo ko Convenciónpe, ko Komite ojapova'erã ä mba'e:

- (a) Omomyi Convención ohupytyséva ha omoherauã ha ohapukuereho iñemboaje;
- (b) oporoipytyvöva'erã tembiapo hechapyrã rekávo ha ombohape tembiapo ha apoukapy oñeñangareko haguã Tekopy tee ojehechakuaa'yva;
- (c) Ombosako'i ha omoí Amandaje guasu pópe oñemonei haguã Viru jeporu porã rape, he'iháicha Akytã 25;
- (d) ohekava'erã omboheta haguã viru ha ombohape upe hembiape, he'icháicha Akytã 25;
- (e) Ombosako'i ha omoí Amandaje Guasu pópe oñemonei haguáicha Convención ñemboaje raperã;
- (f) He'iháicha Akytã 29, ohesa'yijova'erã Estado-kuéra ha ombosako'i marandu mbyky'i chuguikuéra Amandaje guasúpe oñemoguahê haguã;
- (g) Ohesa'yijo kuation jerurerã omoguahêva Estado-kuérágui ha he'i iñe'ë ojesarekóvo umi jesarekopyrã Komite voi omoíva ha omoneíva Amandaje guasu, ä mba'ére:

- (i) Oikekuaápa tysýi ha y apopyrã oje'éva Akytã 16, 17 ha 18 kuápe;
- (ii) Oñepytyvökuaápa tetanguérape he'iháicha Akytã 22

Akytã 8: Komite rembiapo rape

1. Komite akã ári ho'a tembiapo ha ñe'ë Amandaje Guasu rovake ha ichupe oñemombe'uvã'erã hese.
2. Komite omoneíva'erã hekorã oñemoneívo moköi mbohapy apytépe upéicha he'iramo.
3. Komite ikatu ombohenoí sapy'arãmi aty katupyry omba'eporandu haguã tekotevê jave hembiape upéicha he'iramo.
4. Komite ikatu oporohenói atyrã opaichagua Estado mba'apohárape, empresa, tapicha oikuaáva Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehegua.

Ta'anga © Philippe Bordes / UNESCO

Sosso-Bala reko renda, Guinea

Ta'anga © Agencia para Asuntos Culturales/ADN Shriji

Ta'anga © Fernando Brugman / UNESCO

Ta'anga © Comisión Nacional de Bangladesh para la UNESCO

Akytã 9: Umi ONG rehegua

1. Komite he'iva'erã Amandaje Guasúpe Mavamávapa umi ONG oikuaa pypukúva Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehegua ha ijakuaáva hembiaipo kuápe. Umívape oñeporandukuaa, ojeiapoukakuaa tembiapo katupyry ha péicha omba'apóta hikuái comité ndive.
2. Upéicha avei Komite he'iva'erã Amandaje Guasúpe mba'emba'épa ojehechava'erã umi aty rehe ha avei mba'éichapa ikatu omba'apo hikuái, mba'éichapa ijakuaa Komite rembiapo kuápe.

Akytã 10: Pytyvohára

1. Komitépe oykeko UNESCO pytyvohára.
2. Ko pytyvohára ombosako'í Amandaje Guasu ha Komite kuatiakuéra. Avei mba'emba'érepa oñeñ'éta umíva atyhápe, ha ohapykueho umi oje'éva ipype oñemoañete haguá.

III. TEKOPY TEE OJEHECHAKUAA'YVA ÑANGAREKO TETÁ RYEPÝPE

Akytã 11: Tetanguéra rembiapo

Peteiteí Estado-kuérape ija:

- (a) ombohapévo tekotevéva guive Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvy'pe oñeñangarekokuáavo;
- (b) umi tembiapo oñeñangareko haguá rehegua apytépe oje'háicha upe haipyvo 3 Akytã 2hápe, ohechakuaa ha oikuaa mba'emba'épa oreko ijehe Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvy'pe, oíva'erã ojeiapokuévo ko tembiapo komunidaygua, atykuéra ha ONG heseguáva.

Akytã 12: Ñembyhysí kuatiáre

1. Oasegura hagua ohechakuaáva oñeñangarekopotávo, peteiteí Estado-kuéra ombogupyva'erã kuatiápe Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvy'pe ombohekóvo tekotev'háicha peteí téra hetave tyszí. Umíva oñembopyahu py'yíva'erã.

2. Omoguahévo imarandu jepuvegua Komitépe he'háicha Akytã 29 peteiteí Estado-kuéra omombe'uva'erã mba'éichapa oho ko tembiapópe.

Akytã 13: Ambue tembiapo ñeñangareko rehegua

Oasegura haguá Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvy'pe ñangareko, ñakãrapu'á ha ñemomba'e, peteiteí Estado-kuéra ojapova'erã ikatuhaguéicha ã mba'e:

- (a) Oipyhyva'erã política ohupiukava'erã Tekopy tee ojehechakuaa'yva momba'e tekoatýpe ha ogueroikeva'erã ipype ñangareko rape;
- (b) omoheñoiva'erã peteí téra hetave tapicha katupyry aty oikuaa pypukúva Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvy'pe ha iñangareko;
- (c) omokyre'yva'erã ojekuaa porã haguá kuaaty, apokuaa ha mba'e porã rupive, jetypeka raperekokuaa oñeñangareko poràvepotávo Tekopy tee ojehechakuaa'yva, ha tenonderáite umi oíva okañyhaguáicha;
- (d) Ombohape porã va'erã tembiapopy jurídico, técnico, sámbyhy ha viru rehegua ikatuhaguáicha:
  - (i) oipytyvò oñemyeñdño t'era oñemombaretévo mbo'ehao ojekuaaha'áhápe Tekopy tee ojehechakuaa'yva, avei ojekuaaukahápe ha hese'ae toñemysái aty ñomongetará ha mamo ikatuhápe ija oñeñ'évo téra oñeñandukávo;
  - (ii) ojeputykuáa Tekopy tee ojehechakuaa'yva, ojehechakuáavo tavaygua jepokuaa ijepurúpe hetajey iléi teèva;
  - (iii) oñemoheñoi institución ombokuatiáva opa mba'e Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehegua ha tohupytyuka opavavépe.

Akytã 14: Tekombo'e, ñeñanduka ha katupyry ñemombarete

Peteiteí Estado-kuéra oñeha'áva'erã ikatuhaguéicha:

- a) Oasegura Tekopy tee ojehechakuaa'yva tojehechakuaa, toñemboaje ha toñemomba'e tekoatýpe ko'á tembiapo'aty rupive:
  - (i) tembaipo'aty tekombo'e, ñeñanduka ha marandu ñemysái rehegua tavaygua apytépe ha tenonderá umi ipayhúva apytépe;
  - (ii) tembiapo'aty tekombo'e ha ñembokatupyry komunida ha aty oikuaasévape guarã;
  - (iii) tembiapo omombaretéva katupyry oñeñangareko porã haguá Tekopy tee ojehechakuaa'yva, ha tenonderáite umi ñemogu'e ha tembikuaa arandu reka rehegua; y
  - (iv) ambue tembipuru téra tape oñemysái ha oñembohasa haguá arandu;
  - (b) toikuaauka meme tavayguápe mba'éichagua amenasápa oí umi patrimonio ári ha mba'e tembiapópa ojeiapoy oñemoañetévo ko Convención;
  - (c) toñemokyre'y tekombo'e rupive oñeñangareko haguá tekoha ha tenda tapicha mandu'ápe tuicha mba'éva ha tekotevéva Tekopy tee ojehechakuaa'yva oiko téra oñeñanduka haguá.

Akytã 15: Komunida, Aty ha tapicha participación

Peteiteí Estado-kuéra oñeha'áva'erã ikatuhaguéicha oñehenói ha ogueroike ko tembiapo guasúpe, tetãyguakuéra

oñihaguéicha, ijahápe komunidaygua, atyhapegua ha avei tapichakuéra, taha'e patrimonio apoha, moingoveha téra mbohasaha ha omongu'e kyre'y chupekuéra hesehápe.

IV. TEKOPY TEE OJEHECHAKUAA'YVA ÑANGAREKO TETÁGUÉRA APYTÉPE

Akytã 16: Yvypóra oñihaguéicha Tekopy tee ojehechakuaa'yva tee ñembohysí

1. Ojekuaauka poráve Tekopy tee ojehechakuaa'yva, oñemomba'eve rekávo ha ojehekávo tekoeka jokupyty, komite, Estado ojeruréva rérape ombohysí ñepyrúta ha ombopyahu py'yita yvypóra oñihaguéicha Tekopy tee ojehechakuaa'yva hechaukapyrã.

2. Komité ombosako'iva'erã mba'emba'épa ojehechakuaava'erã oñemoheñoí, oñembopyahu ha oñemysái haguá upe tyszí rechaukapyrã ha omoneiukava'erã Amandaje Guasúpe.

Akytã 17: Tekopy tee ojehechakuaa'yva rysýpe umi oikotevé va ñangareko pya'eva

1. Oñeñangareko porã potávo, Komite omoheñoita, ombopyahúta ha oikuaaukáta Tekopy tee ojehechakuaa'yva oikoetevéva ñangareko pya'eva, ha omoiingéta umíva upéicha ujeruréma guive upe Estado.

2. Komite ombosako'iva'erã mba'emba'épa ojehechakuaava'erã oñemoheñoí, oñembopyahu ha oñemysái haguá upe tyszí.
3. Tekotev'etereíramo, upéicha ojehecharamo umi Komite he'iva'ekue ári ha Amandaje omoneí riréma, Kóva ko komite, oporandu rire upe Estado-pe ikatu omoinge upe tyszí apytépe oñeñ'éva'ekuere haipyvo 1hápe.

Akytã 18: Tembiapo'aty, apopyrã ha tembiapo Tekopy tee ojehechakuaa'yva ñangarekorã

1. Komite oiporavóta jepi ha omomyíta avei tembaipo'aty, apopyrã ha tembiapo oñangareko haguá patrimonio rehe, umi Estado-kuéra ohecháva oho poráveha ko Convención jehupyrã rehe ha avei tetã imboriahuvéva remikotevé apytégui, tetã ryepýpe, región-pe téra sub-región-pe, ohechakuáavo umi mba'e ojehechava'erã omoíva Estadokuéra ha oñemoneiva'ekue Amandaje Guasúpe.
2. Upeva'erã, oñemoguahéta ichupe, ohesajótta ha omoneíta kuatia ojerurehápe tetanguéra pytyvò ojapóva Estado-kuéra.
3. Komite oykekóta umi tembiapo'aty, apopyrã ha temiapokuéra .

V. TETÁNGUÉRA ÑOPYTYVÒ

Akytã 19: Ñopytyvò

1. Ko Convención-kuápe tetanguéra ñopytyvò ryepýpe oíke marandu, tembisakue, tembiapo juehegua ñombohasa ha tembiapo rape ñemoñepyrã oñondivekuéra peteiteí Estadokuéra oñangrekopotávo iTekopy tee ojehechakuaa'yva rehe.

Ta'anga © Ministerio de Cultura, Juventud y Deportes

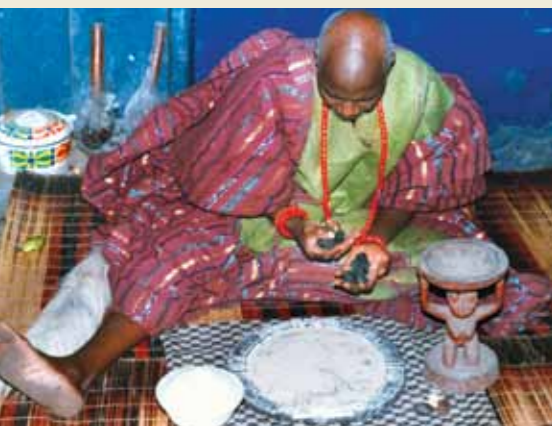
🎭🎭🎭 *Teko'angaha Ningyo Johruri Bunraku, Japan*

🎭 *Muqam uigur Xinjiang-ygua, China*

🎭 *Baul purahéi, Bangladesh*

🎭 *Guéi ha karréta ñemboguata, Costa Rica*

Ta'anga © Wande Abimbola

📍 Ifa mba'ekuaa, Nigeria

2. Estadokuéra ohechakuaaha pe Tekopy tee ojehechakuaa'ýva ñanagareko tuichaiterei mba'eha yvporóra oñhaguéichape guarã ha péicha he'i hikuái oñopytyvõtaha mokõimokõi subregional, regional téra opa tetãnguéra, ha péva tetãnguéra léi he'íva ykére.

Akytã 20: Tetãnguéra ñopytyvõ ohupytyvéva

Tetãnguéra oñopytyvõta à mba'erã:
 (a) oñangarekova'erã umi patrimonio oíva Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oikotevéva pytyvõ pya'e rysýipe;
 (b) ojpova'erã inventario he'iháicha Akytãs 11 y 12;
 (c) Oipytyvõva'erã oimehaichagua tembiapo'aty, apopyrã téra tembiapo oñeñangarekopotávo Tekopy tee ojehechakuaa'ýva ojejpáva;
 (d) oimeraë ambue mba'e Komite ohecháva iporãne haguã ojehpupyty.

Akytã 21: Mba'éichapa ikatu tetãnguéra ñopytyvõ

Pe pytyvõ komite ome'ëtava Estadokuérape ojesarekova'erã umi mba'e he'íva Akytã 7 ha avei ñoñe'eme'ë oíva Akytã 24pe, ha ikatu kóicha:
 (a) ñemoarandu ñanagreko rehegua;
 (b) tapicha katupyry ha ñarandu pypukúva Tekopy tee ojehechakuaa'ýva-pe ñemomba'apo;
 (c) mba'apohára tekotevéva ñembokatupy;
 (d) apoukapy ha tembiapoukapyrã apo;
 (e) infraestructura ñemboheko ha jepurus;

(f) mba'e ha arandu katupyry ñeme'ë;
 (g) ambue ñepytyvõ viru ha ktupyry'pe ha ijapytépe ijakuaa viru jepuruka hepyete'ýre ha avei ññeme'ërei.

Akytã 22: Mba'ëpa tekotevé tetãnguéra ñopytyvõrã

1. Komite he'íva'erã mba'ëichapa ojpóta ohesa'ýjijo ha'ua tetãnguéra rembijerure ñopytyvõ rehegua ha he'íta avei mba'emba'ëpa oíva'erã ipype, techapyrãrò mba'emba'ëpa ojejpáva, mba'e tapéropa ojejpátata ha ko'ã mba'e repy ñehesa'ýjijo.
 2. Oimèramo oñekotevétereí, komite ikatúta ihesa'ýjijo pya'eve peteí ñepytyvõ ojeruréva.
 3. Ipy'apeteí haguã Komitè ikatu oñpytyvõuka ha omba'eporandukuaa tekotevéháicha.

Akytã 23: Tetãnguéra jejure pytyvõrã

1. Perteíteí Estado ikatu omoguahè komitèpe hembijerure ñepytyvõ rehegua Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oíva ijyhýpe oñeñanagareko hagua.
 2. Upe jerure ikatu avei omoguahè oñondive mokõi téra hetave Estado oñondive.
 3. Upe kuatia jerurerãme oñemoíva'erã marandu oje'ëva haipyvo peteíha Akytã 22pe, ha ppéicha avei kuatiakuéra oñekotevéva.

Akytã 24: Estadokuéra rembiapo

1. Ñepytyvõ oñeme'ëva Estadokuérape ojegeroguatáta Ko Convención-pe he'íva ári rehe upéva oñemoíva'erã petteí ñe'ëme Estado ha komite.
 2. Estadokuéra oñeha'áva'erã ikatuhaguéicha oipuru porã viru opaga tekotevéva oñeñangareko haguã patrimonio oñeme'ëpe tetãnguéra ñepytyvõ.
 3. pe Estado omoguahéva'erã Komitèpe marandu he'ihápe mba'ëichapa oipuru viru oñeme'ëva chupe oñangareko haguã Tekopy tee ojehechakuaa'ýva.

VI. TEKOPY TEE OJEHECHAKUAA'YVA VIRÜ ÑONGATUPY

Akytã 25: Mba'ëchagua ha mba'ëpa upe virü ñongatupy

1. Opyta "Tekopy tee ojehechakuaa'ýva ñeñangarekoã ñongatupy" a guive hárava "viru ñongatupy"
 2. Ko viru ñongatupy oíke fondo fiduciario ramo, ojekupytyvo UNESCO rekorã virü rehegua rehe.
 3. Ko viru ñongatupy oíke:
 (a) Estadokuéra viru ome'ëva;
 (b) UNESCO Aty guasurã viru ome'ëva upevarã;
 (c) Viru oñeme'ëva téra ojehejáva tou:
 (i) oambue tetãgui;
 (ii) Tetã JOAJU PAVÉ rembiapo'atýgui, ha tenonderã

pe ñakãrapu'ã rehegua téra ambue atyha teãnguéra orekóva;
 (iii) Estadokuéra téra tapicha atyhagui;
 (d) pe viru ñongatupy;
 (e) viru oñemono'õva pevarãvo;
 (f) oñhaguéicha ambue viru he'íva pe komite rekorã ojpátava.
 4. komite oipuru hagua viru ojehechava'erã Amandaje guasu he'iháicha.
 5. Komitèpe ikatu oguahè ambue pytyvõ virúpe oíva apopyrã oñemoneímava guive ojajapo hagua peteí tembiapo añoite.

6. Viru ñongatupy ndaikatúi ojehejokóvo viru jeike mba'evéicharõ taha'e polítika, ekonomía téra ambue kásare áva ndohóiramo Convención ohupytyvéva.

Akytã 26: Viru Estadokuéra ome'ëva'erã Viru ñongatupy

1. Estado-kuéra ojejpopy káda mokõi ro'yho ome'ëvo viru ko Fondo-pe, mboýpa ojehechava'erã Amandaje guasu ijatývo ha ojopajapeva'erã ha péva nde'iséi ikatúha ome'ëve upéicha oipotãma guive. Amandaje he'i haguã moýtapa Estado viruetágui ojepe'avaerã oí ha ovatava'erã hetave mbytégui nde'irimaguive he'íva kóva ko Akytã haipyvo mokõihápe. pe viru oñeme'ëtava ndaikatúi ohasávo

mba'ëicharõ 1% upe ome'ëvavo upe Estado UNESCO presupuesto jepiveguápe.
 2. péicharõ jepe, oimeraëva umi Etado oje'ëva Akytã 32 téra Akytã 33pe ko Convención-pe ikatu he'i, omoguahévo kutaia omoneí, oykeko téra omoneíjo'aha, ndojejpoyiha ko Akytã haipyvo peteíha he'íva rehe.
 3. Estado he'íva upe oje'ëva haipyvo mokõiha kóva ko Akytãme oñeha'áva'erã oipe'ajey kuatia orahaukávo UNESCO Sãmbhyhãrape. peicharõ jepe, upe mba'e oñepyru'ta oñemoañete pe viru ome'ëva'erã rehe ijatyha ára guive ambue Amandaje Guasu.

4. Ikatu haguãicha Komite ombosako'i porã hembiaipo, Estadokuéra oíva ko Convenciónpe he'íva upe haipyvo 2hápe ko akytãme oje'ëva, iñepytyvõ virúpe oñemoguahéva'erã hi'árape káda mokõi ro'y ha hetakuépe ohupyty nunga va'erã upe ome'ëvarã ojejpopy ríre he'íva haipyvo 1ha kóva ko Akytãme rehe.
 5. Estadokuéra oíva kóva ko Convenciónpe itapykuéva ipágope taha'e ojejpóva téra ojeguínteva upe ro'y ojerguatávape téra upe mboyveguápe ndaikatumo'ái ojeporavo komitèpe oíke haguã, jepe ko mba'e ndojerekomo'ã tesa renondépe jeporavo peteíhápe. Estado oímava Komitèpe ha ojejuhu kóva ko sitúpe omohu'ãta upe hembiaporã ojejpóvo jeporavo he'iháicha Akytã 6pe kóva ko Convenciónpe.

📍 Purahéi "a tenore", sardo purahéi pastorals, Italia

📍 Bedu de Petra reko renda ha Wadi Rum, Jordania

📍 Ahellil Gurara-ygua, Argelia

📍 Patum Berga-ygua, España

Ta'anga © Manel Escobet i Giró / UNESCO

Ta'anga © CNRPAH / UNESCO

Ta'anga © Comisión Nacional Jordana para la Educación, la Cultura y la Ciencia

Ta'anga © Franco Stefano Ruiu

☞ Semeiskie reko renda ha iñe'ë ngatu reko, (Federación Rusa)

☞☞ El festival Danoje de Gangneung (República de Corea)

☞☞☞ Makishi rova ra'ānga, (Zambia)

☞☞☞☞ Garifuna ñe'ë, ijeroky ha ipurahéi (Honduras, Belice, Guatemala y Nicaragua)

Ta'ānga © Casa Estatal Rusa de la Creatividad del Pueblo, Ministerio de Cultura

Ta'ānga © Kim Jong-Dal

Ta'ānga © Comisión Nacional Zambiana para la UNESCO

Ta'ānga © Consejo Nacional Garífuna

Ta'ānga © Instituto Nacional de Cultura / Dame Villalente

☞ Taquile ha jiao'apo, Perú

Akytā 27: Ñepyt'vo virúpe ijeheguireinte oipytyvõtava Fondo-pe

Umi Estados oiva voluntario-ramo ome'ëséva iñepyt'võ virúpe umi he'íva Akytā 26 ári omombe'uva'erā ikatuhaguéicha Komitépe, kóva ombosako'í porā haguà hembiaipo .

Akytā 28: Ñemongu'e guasu tetānguéra apytépe viru mono'õrā

Ijaha peve Estadokuéra oipytyvõva'erā ñemongu'e guasu viru rekávo tetānguéra apytépe UNESCO rérape oñembohatapotávo Fondo.

VII. MARANDU

Akytā 29: Estado-kuéra marandu

Estado-kuéra omoguahêva'erā komitépe, kóva he'ichácha ha ára he'ívape, marandu leikuéra ha ambue tembiapoukapy rehégua ojavóva omohendávo ko Convención ñemoañeterā.

Akytā 30: Komite marandu

1. Komite omoguahêva'erā marandu hembiapokuére ha avei Estado marandu ári Akytā 29pe, Amandaje Guasu ijatývo.
2. Upe marandu oñemoherakuáta UNESCO Jotopa Guasúpe.

VIII. CLÁUSULA SAPY'AGUA

Akytā 31: Mba'éichapa ojoaju upe yvypóva rembiapo hechapyrā oñeproklamáva patrimonio oral e inmaterial rehe.

1. Komite omingéta upe yvypóra Tekopy tee ojehechakuaa'yva ñembohys'í apytépe umi "yvypóva rembiapo hechapyrā oñeproklamáva'ekue patrimonio oral ha inmaterial" ramo ko Convención oñeoañete mboyyve.
2. Umi mba'e oñemoingéva yvypóra Tekopy tee ojehechakuaa'yva ñembohys'ípe nombiyaimo'ái umi criterio upe rirreguápe guarā he'iháicha haipyvo 2 Akytā 16pe.
3. Oñemoañete rire ko Convención ndaikatuvéima oñeproklamávo mba'evete.

IX. KUAUKUAPYRÁ IPAHAPEGUA

Akytā 32: Ñemoneijey, japyhy ha ñemonei

1. Ko Convención oha'aróva'erā Estado-kuéra oiva UNESCOpe omoneijey, ojapyhy ha omonei, he'iháicha hembiaporā rape he'iháicha tetānguéra léi guasu.
2. embipuru oñemoneije, ojejapyhy ha oñemoneiha oñemohaguáva'erā UNESCO Sámbyhyhára Guasúpe.

Akytā 33: Ojoajúva

1. Ko Convención oipe'a hoké oimeraë Estado noíriva UNESCO-pe ha umi Tetānguéra Aty Jotopa Guasu oipeipirúvape ğuarā.
2. Péicha avei ojepe'a umi Tekoha Guasu heko isa'yva upéicha ojehechakuaáva Tetānguéra Aty Guasúpe jepe ne'írā isāsõmba he'iháicha Amansaje Guasu Resolución 1514 (XV) ha ikatúva oku'e ko convención rembiapo kuápe ha ikatuhápe oñoñe'ëme'ë hikuái.
3. Upe kuatia joajurā oñemoĝuahêva'erā UNESCO Sámbyhyhára Guasúpe oñeñongatu haĝua.

Akytā 34: Araka'épa ojepurukuaa

Ko Convención ojepurukuaa mbhapy jasy oñemoĝuahê rire pe kuatia tembirurá N° 30 omoneijey, ojapyhy ha omoneihápe katu umi Estado ojavópape ğuarānte upe ára mboyyve . Ambue Estado-kuérape ojepurukuaáta mbhapy jasy omoguahê rire ikuatia omoneijey, ojapyhy, omonei téra ojoajuha.

Akytā 35: Umi tetā heko ambuéva, federeativo téra nahetepyteíriva

Umi Estado Parte heko federativo téra ndahetepyteíriva ojepurúta ā apoukapy:

- (a) He'ívape ko Convención oñemoañete haĝua leikuéra rupive taha'e federativo téra hetepyteíva, tekuái peteichante

hembiaporā taha'e federativo téra upéicha'yramo;

(b) oiva tembiaporā oséva ko Convención-gui ho'áva umi Estado, tetā, tetā'i, téra mabue yvy mboja'opy he tetā reko rehe ndaikatúiva ijehegui omo'i leikuéra pe tetā rekuái omoguahêva'erā tembiapoukapy umívape iñemonei rehe.

Akytā 36: Denúnsia

1. Estadokuéra ikatu odeninsia ko Convención.
2. Pe denúnsia oñemoĝuahêva'erā kuatiápe UNESCO Sámbyhyhára guasúpe.
3. Pe denúnsia iñañetéta petei ary ojejapyhy rire upe kuatia. Nomoambuéi mba'evépe Estado oporodenunsiávape viru ñeme'ëme ára osêmbaite peve.

Akytā 37: Upe kuatia oñemoĝuahê ha rembiapo

UNESCO Sámbyhyhára Guasu, ko Convención kuatiakuéra ñongatuháramo, omombe'uva'erā Estado-kuéra oivape, umi o'ívape he'icháicha Akytā 33, ha péicha avei Tetānguéra Joaju Guasúpe umi kuatia oñemoĝuahêva ichupe taha'e oñemoneijey, ojejapyhy, oñemonei téra ojejoajuha rehégua oiháicha Akytā 32-pe ha avei denúnsia rehégua. oiháicha Akytā 36-pe.

Akytā 38: Ñemyatyrõ

1. Oimeraë Estado ikatu ojerure omyatyrõ haguā ko Convención kuatiñe'ë rupive Sámbyhyhára Guasúpe. Kóva ombhasáta ambue Estado-kuérape. Ohasa rire 6 jasy orahaukagué upe marandu ha la mita umi Estadokuéra omoneiramo upe jejure, upéicharõ Sámbyhyhára Guasu ikatu ohesa'yijouka ha omo'i ambue Amandaje guasu ijatývo oñemoneihaguáicha.
2. Ñemyatyrõ oñemoneiva'erā umi Estadokuéra oivagui Amandaje Guasúpe ovotáramo hese hetakuégui 2/3.
3. Oñemonei rire ko Convención ñemyatyrõ, kóva oñemoiva'erā Estadokuéra omoneijo'a, ojapyhy, omonei, ha ojoaju haguā.
4. Ko Convención ñemyatyrõ iñañetéta umi omoneijo'áva, oipyhyva, omoneiva téra ojoajúva hese estado entrarán en vigor tres meses después de que dos tercios de los Estados Partes hayan depositado los instrumentos mencionados en el párrafo 3 del presente Akytā. Upe guive ñemyatyrõ oikéta oñemoañetévo mi Estado-kuérape ha ambue tekoha guasu omoneijo'áva, oipyhyva, omoneiva téra ojoajúva hese mbhapy jasy umi estado omoguahê rire tembirpurupy omoneijo'a, oipyhy, omonei téra ojoajúhague.

5. Pe tembiapo oïva haipyvo 3 ha 4-pe noñemoañetemo'ái umi mba'e omoambuéva pe Akytã 5pe, oñe'êva mboy Estádo-pa oïke Komitépe. Umi ñemyatyrõ ojepurukuaa oñemoneĩ rehéntema.
6. Estado oikéva ko Convención-pe oñemyatyrõ rire he'iháicha haipyvo 4 kóva ko Akytãme ha nde'íri mba'eve oho'ýva hse ojerekóta:
  - (a) ko Convenciónguávaramo upe ñemyatyrõ rehe; hay
  - (b) Ko Convención oñemyatyrõ'ývaguávaramo oiméramo oĩ Estado ojejopy'ýva ko ñemyatyrõ rehe.

Akýtã 39: Kuatia ypykue

Kóva ko Convención ojehai árabe, chino, español, francés, inglés y ruso, ha opavave peteichaite ojereko ijypykuévaramo.

Akýtã 40: Ñemboguapy

Oje'eháicha Akýtã 102 upe Tetã Joaju Pavẽ Kuatiañe'ême, kóva Convención oñemboguapyva'erã pe Tetã Joaju Pavẽ Pytyvõhápe UNESCO Sãmbyhyhára guasu jerure rupive.

Tekopy tee
ojehechakuaa'ýva

Organización de las
Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Patrimonio
Cultural
Inmaterial

Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oñembohasáva sy ha túvagui iñemoñarépe yma guive, oñembopyahu peteiteime umi heko ha rupi ha ijatyha rupi, omboguatavévo mborayhúpe ha oñemomba'ého hese ha péichape oipytyvõ yvypóra rekoeta ha iñapytú'ũ roky ñemomba'ého.